

Стала економіка

УДК 330.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15420217>

Цифровізація як елемент економічного механізму підтримки малого та середнього бізнесу в контексті інтеграції до внутрішнього ринку ЄС

Скотний Павло Валерійович

к.е.н., доцент, доцент кафедри математики та економіки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8150-8946>

Зварич Богдан Ярославович

аспірант, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9444-0257>

Волинський Олександр Юрійович

аспірант, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8484-9916>

Прийнято: 03.05.2025 | Опубліковано: 14.05.2025

***Анотація.** У статті досліджено цифровізацію як інституційну складову економічного механізму підтримки малого та середнього бізнесу (МСБ) в умовах європейської інтеграції України. Зазначено, що цифрова трансформація бізнесу є не лише технологічною зміною, а й структурною передумовою формування нової моделі взаємодії між підприємствами, державними інституціями та споживачами. Автори наголошують, що сучасні виклики потребують системного підходу до цифрової трансформації МСБ як основи їхньої конкурентоспроможності та відповідності вимогам*

внутрішнього ринку ЄС. Обґрунтовано необхідність інституційного закріплення цифрових інструментів у структурі економічної політики держави. Проаналізовано, як цифровізація змінює функціонування регуляторного середовища, фінансово-кредитної підтримки, інформаційного супроводу, маркетингу, консалтингу та механізмів моніторингу. У роботі представлено таблицю, яка демонструє трансформацію ключових елементів економічного механізму після впровадження цифрових інструментів. Узагальнено статистику цифровізації МСБ в Україні у 2023 році, що засвідчує високу базову цифрову готовність, але обмежене використання складних IT-рішень. Серед них — ERP, CRM, хмарні сервіси, аналітика великих даних та інструменти штучного інтелекту. Виявлено, що цифровізація МСБ гальмується низкою системних проблем: обмеженим доступом до фінансування, низькою цифровою грамотністю, слабкою інфраструктурою та відсутністю довіри до IT-рішень. Значна увага приділена аналізу фрагментарної державної політики у сфері цифрової підтримки бізнесу. Окреслено роль цифрових програм Європейського Союзу (Digital Europe, EU4Digital, Horizon Europe, COSME, EIC), які створюють умови для прискореного цифрового розвитку та міжнародної інтеграції українських МСБ. Зазначено, що участь України в цих програмах відкриває додаткові фінансові, технологічні та освітні можливості для бізнесу. Обґрунтовано необхідність адаптації українських цифрових рішень до стандартів ЄС. Визначено, що цифровізація виконує інституційну функцію: формує нові правила, стандарти, інструменти та практики ведення підприємницької діяльності.

Ключові слова: цифровізація, малий і середній бізнес, економічний механізм, європейська інтеграція, інституційна підтримка, цифрова трансформація.

Digitalization as an element of the economic mechanism for supporting small and medium-sized businesses in the context of integration into the EU internal market

Pavlo Skotnyy

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Mathematics and Economics,

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8150-8946>

Bohdan Zvarych

PhD student, Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9444-0257>

Oleksandr Volynskyi

PhD student, Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8484-9916>

Abstract. *The article explores digitalization as a key institutional component of the economic mechanism for supporting small and medium-sized enterprises (SMEs) amid Ukraine's integration into the EU internal market. The authors argue that digital transformation is not only a technological shift but also a structural prerequisite for building a new model of economic governance. Digital tools are becoming essential elements of regulatory, financial, and organizational support systems. The study identifies how digitalization affects the main elements of the economic mechanism, including regulatory frameworks, access to finance, information services, consulting, marketing, and monitoring systems. A comparative analysis is presented to show the transition from traditional to digitalized approaches. The paper highlights the current digital readiness of Ukrainian SMEs, noting a near-universal access to computers and internet, yet*

low adoption of advanced tools such as ERP, CRM, cloud computing, and artificial intelligence. Barriers to digitalization include limited access to funding, low digital literacy, poor IT infrastructure, and a lack of trust in digital solutions. The authors emphasize the fragmented nature of current state support for digital transformation. Particular attention is paid to EU initiatives such as Digital Europe, COSME, Horizon Europe, and EU4Digital, which offer significant support for SME digital growth. The paper underlines the importance of aligning Ukraine's digital business environment with European standards. It suggests policy recommendations to enhance SME digitalization through financial incentives, digital skills training, infrastructure development, and integration into European digital platforms. The study stresses that digitalization serves an institutional function, setting new norms and practices in entrepreneurship. Successful digital transformation is deemed vital for improving SME competitiveness and facilitating access to EU markets. Overall, the article concludes that digitalization is not an option but a necessity for SMEs aiming to thrive in the European economic space.

Keywords: digitalization, small and medium-sized business, economic mechanism, European integration, institutional support, digital transformation.

Постановка проблеми. У сучасних умовах інтеграції України до внутрішнього ринку Європейського Союзу особливого значення набуває підтримка та розвиток малого і середнього бізнесу (МСБ), який є основою економічної стабільності, зайнятості та інноваційного зростання. Одним із ключових чинників підвищення конкурентоспроможності МСБ є його цифрова трансформація. Цифровізація бізнес-процесів дозволяє підприємствам підвищити ефективність управління, розширити ринки збуту, знизити витрати та адаптуватися до нових умов ведення господарської діяльності. Водночас цифрова трансформація є необхідною умовою для інтеграції малого бізнесу до європейського економічного простору, де високий рівень цифрових технологій є стандартом. У межах політики ЄС

підтримка цифровізації МСБ є пріоритетним напрямом, про що свідчать численні програми, грантові ініціативи та стратегічні документи.

Проте в Україні цифрова трансформація малого бізнесу відбувається повільно через низку бар'єрів – обмежений доступ до фінансування, недостатню цифрову грамотність, нерозвинену інфраструктуру та слабку державну підтримку. В умовах глобалізації та цифрової економіки така ситуація знижує експортний потенціал українських МСБ та ускладнює процес їх адаптації до вимог внутрішнього ринку ЄС. Ефективна інтеграція цифрових інструментів у систему державної підтримки малого бізнесу здатна істотно змінити цю ситуацію. Саме тому виникає потреба у формуванні цілісного економічного механізму стимулювання цифровізації МСБ, який би враховував як внутрішні потреби підприємств, так і зовнішні виклики європейської інтеграції.

З урахуванням зростаючої ролі цифрових технологій, їх інтеграція у механізми стимулювання розвитку МСБ є не лише бажаною, а й критично необхідною. Без цифрових інструментів українські малі підприємства не зможуть повноцінно конкурувати на європейському ринку. Успішна цифровізація сприятиме не лише зміцненню позицій МСБ, а й загальному підвищенню рівня економічної безпеки та стійкості країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі вивчення ролі цифровізації як елементу економічного механізму підтримки малого та середнього бізнесу в контексті інтеграції до внутрішнього ринку ЄС присвячено чимало наукових публікацій та досліджень. Серед них слід виокремити роботи Кишакевича Б.Ю. [1], Демедюка Б.Т. [1], Сисюка В.І. [1], Гавалко П. [2], Кадарова Й. [3], Лахвайдерова Л. [3], Сукопова Д. [3], Теплічка К. [4], Гурна С. [4], Бродни Й. [5], Тутак М. [5], Кубай Р.Ю. [6], Мажаров Д.В. [6], Хацістамулу Н. [7], Тілліанакіс Е. [7], Перес-Мартінес Х. [8], Ернандес-Хіль Ф. [8], Сан Мігель Г. [8], Дутта Г. [9], Кумар Р. [9], Сіндгвані Р. [10], Марцисяк А. [11], Франко М. [12] та інших. У цих роботах акцент зроблено на ролі цифровізації як ключового чинника підвищення

ефективності, конкурентоспроможності та інтеграційної спроможності малого і середнього бізнесу в умовах сучасної економіки та європейської інтеграції.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Наразі залишаються недостатньо вивченими інституційні засади цифрової трансформації МСБ в контексті гармонізації із вимогами внутрішнього ринку ЄС, особливо з огляду на наявні бар'єри участі у цифрових ініціативах та нерівномірний рівень цифрової готовності різних країн.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні ролі цифровізації як ключового інституційного елементу економічного механізму підтримки малого бізнесу в Україні в умовах інтеграції до внутрішнього ринку Європейського Союзу.

Досягнення мети даного дослідження передбачає вирішення наступних завдань:

1. Обґрунтувати роль цифровізації як ключового інституційного елементу економічного механізму підтримки малого бізнесу в умовах євроінтеграції.
2. Проаналізувати сучасний стан цифрової трансформації МСБ в Україні, виявити її потенціал, а також бар'єри, що стримують впровадження цифрових технологій.
3. Визначити вплив цифровізації на елементи економічного механізму підтримки бізнесу (регуляторні, фінансові, інформаційні, маркетингові тощо) та показати, як вона трансформує традиційні підходи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах цифрова трансформація стала не лише технологічною, а й інституційною необхідністю для розвитку національної економіки. Цифровізація все частіше розглядається як ключовий елемент економічної політики, що інтегрується в систему регуляторних, фінансових, організаційних та правових механізмів підтримки бізнесу. Сучасні економічні механізми не можуть бути ефективними без включення інституцій цифрового управління, електронного

документообігу, онлайн-сервісів і платформ для бізнесу. Наприклад, платформи електронної взаємодії між бізнесом і державою (типу «Дія.Бізнес») фактично стають елементами інституційної інфраструктури. Цифрові інструменти сприяють підвищенню прозорості, зниженню транзакційних витрат і пришвидшенню ухвалення рішень. Усі ці аспекти впливають на ефективність економічного механізму загалом. Крім того, інституційна цифровізація дозволяє зміцнити взаємозв'язок між державними політиками, приватним сектором і громадськістю.

Законодавче та нормативне забезпечення цифрових механізмів виступає базою для їх інституційного закріплення. Без цього цифровізація залишається фрагментарною та нестійкою. Таким чином, цифровізація повинна розглядатися як системоутворюючий компонент, що формує сучасний інституційний каркас економіки. В умовах євроінтеграції це набуває ще більшої ваги, оскільки відповідність європейським цифровим стандартам є обов'язковою умовою для інтеграції України в єдиний економічний простір. Залучення цифрових рішень до інституційної структури економічного механізму дозволяє створити прозоре, гнучке та результативне середовище для розвитку підприємництва. Успішна реалізація таких механізмів забезпечує сталість розвитку та наближає країну до принципів цифрового управління, що домінують у ЄС [4].

Таким чином, цифровізація є не лише технічним інструментом модернізації, а й інституційною основою нового типу економічного механізму, орієнтованого на прозорість, відкритість і сталість. Її роль неухильно зростає, вимагаючи від держави відповідної стратегії, координації та регуляторної підтримки. У довгостроковій перспективі інституційно закріплена цифровізація стає передумовою для підвищення економічної ефективності, інвестиційної привабливості та інноваційної активності.

Таблиця 1 ілюструє трансформацію ключових елементів економічного механізму під впливом цифровізації. Зокрема, видно, що регуляторне середовище суттєво змінюється через впровадження електронного

документообігу та автоматизацію державних сервісів, що підвищує прозорість і зменшує бюрократичний тиск [2]. У фінансовій площині цифрові платформи забезпечують доступ до онлайн-кредитування, зокрема через фінтех-сервіси, які спрощують оцінку кредитоспроможності. Інформаційне забезпечення також зазнає якісних змін — підприємства мають доступ до актуальної інформації про програми підтримки через електронні ресурси. У сфері маркетингу цифрові інструменти (маркетплейси, соціальні мережі, рекламні платформи) значно розширюють можливості просування товарів та послуг.

Цифрові технології також покращують консалтинг і навчання: підприємці можуть безкоштовно чи за помірну плату проходити онлайн-курси, брати участь у вебінарах і консультаціях. Важливою зміною є модернізація механізмів моніторингу та контролю — цифрова аналітика забезпечує оперативне виявлення ризиків, порушень і неефективності у використанні ресурсів [5]. Цифровізація виконує інституційну функцію: вона формує нові норми і стандарти ведення бізнесу, які стають частиною регуляторного середовища. У сукупності, ці зміни сприяють більш швидкій адаптації МСБ до ринкових викликів та покращенню ділового клімату.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що цифровізація — не лише технологічна зміна, а глибока структурна перебудова економічного механізму. Вона створює нову модель взаємодії між бізнесом і державою, де основними критеріями є швидкість, прозорість та ефективність. Цей процес також сприяє формуванню цифрової культури підприємництва, що є передумовою для успішної інтеграції у європейський економічний простір. Таблиця 1 логічно структурує ці взаємозв'язки, дозволяючи побачити як цифрові рішення трансформують традиційні підходи до підтримки бізнесу. Такий підхід дає змогу комплексно оцінити ефективність державної політики у сфері МСБ у цифрову епоху.

Таблиця 1

Вплив цифровізації на елементи економічного механізму розвитку МСБ

Елемент економічного механізму	Традиційний підхід	Цифровізований підхід (після інтеграції цифрових інструментів)	Інституційна функція цифровізації
Регуляторне середовище	Паперове ліцензування, тривалий розгляд заявок	Електронна реєстрація, автоматизовані перевірки (наприклад, через «Дія»)	Стандартизація, прозорість процесів
Фінансово-кредитна підтримка	Офлайн-звернення, складні процедури оцінки	Онлайн-кредитування, скоринг через фінтех-платформи	Розширення доступу до фінансування
Інформаційне забезпечення	Обмежений доступ до державних програм	Портالي підтримки бізнесу, онлайн-консультації	Доступність інформації, оперативність
Маркетингова підтримка	Регіональні виставки, локальна реклама	Електронні маркетплейси, цифрові канали просування	Інтеграція у глобальні ланцюги вартості
Навчання і консалтинг	Очно, нерегулярно	Онлайн-курси, бізнес-інкубатори, платформи e-learning	Поширення знань, розвиток людського капіталу
Механізми моніторингу та контролю	Перевірки на місцях	Цифрові системи обліку, аналітика в реальному часі	Прозорість, зменшення корупційних ризиків

Практично всі підприємства МСБ в Україні використовують комп'ютери та мають доступ до Інтернету, що свідчить про наявність базових умов для цифровізації. Незважаючи на високий рівень базової цифровізації, впровадження більш складних цифрових рішень, таких як ERP-системи, CRM-системи, хмарні обчислення, аналіз великих даних та штучний інтелект, залишається на низькому рівні (Таблиця 2). Існує значний потенціал для зростання цифровізації МСБ, особливо в напрямках впровадження сучасних цифрових технологій, що можуть підвищити ефективність та конкурентоспроможність підприємств.

Таблиця 2

Основні показники цифровізації МСБ в Україні у 2023 році

Показник	Значення
Частка підприємств, що використовують комп'ютери	99,6%
Частка підприємств, що мають доступ до Інтернету	99,4%

Частка підприємств, що мають власний веб-сайт	53,3%
Частка підприємств, що здійснюють електронну торгівлю	20,5%
Частка підприємств, що використовують хмарні обчислення	23,3%
Частка підприємств, що використовують ERP-системи	11,4%
Частка підприємств, що використовують CRM-системи	8,7%
Частка підприємств, що використовують великі дані (Big Data)	5,2%
Частка підприємств, що використовують штучний інтелект (AI)	1,3%

У Європейському Союзі підтримка цифрової трансформації малого та середнього бізнесу (МСБ) є одним з пріоритетів економічної політики. З огляду на це, реалізується низка програм і ініціатив, спрямованих на розвиток цифрової інфраструктури, інновацій та ІТ-компетенцій МСБ. Однією з центральних є програма Digital Europe, яка має на меті прискорити впровадження цифрових технологій у всіх секторах економіки, зокрема й у сфері малого бізнесу. Ця програма передбачає фінансування проєктів зі штучного інтелекту, високопродуктивних обчислень, кібербезпеки, цифрових навичок та інноваційних хмарних сервісів [8]. Іншою важливою ініціативою є Програма "Single Market Programme", яка спрямована на зміцнення конкурентоспроможності МСБ, у тому числі через цифрові інструменти та підтримку інновацій. Важливе місце займає COSME (Programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises), яка підтримує доступ МСБ до фінансування, інтернаціоналізації та цифрових платформ. COSME реалізує численні проєкти, які допомагають підприємствам адаптуватися до цифрової економіки через підвищення ІКТ-компетенцій та використання електронної комерції. Особливу роль відіграє European Innovation Council (EIC), який підтримує інноваційні стартапи та МСБ у сфері високих технологій, надаючи гранти й інвестиції. Також активно функціонує ініціатива EU4Digital, яка підтримує країни Східного партнерства (включаючи Україну) в гармонізації цифрового середовища з ЄС. Ця ініціатива передбачає інтеграцію цифрових ринків, розвиток

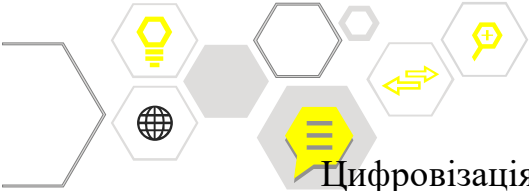

електронної комерції, електронних послуг, стартап-екосистем і цифрових навичок [9].

Програма Horizon Europe також містить напрямки, спрямовані на цифровізацію МСБ через фінансування наукових досліджень, цифрових інноваційних хабів (Digital Innovation Hubs) та трансфер технологій. Цифрові хаби забезпечують МСБ доступом до знань, тестування цифрових рішень та мережевої підтримки. Багато підприємств отримують допомогу завдяки платформі European Enterprise Network (EEN), що поєднує цифрові консультаційні послуги з підтримкою виходу на нові ринки. ЄС також інвестує у розвиток штучного інтелекту (AI) для МСБ через спеціальні пілотні проекти, що підтримуються в межах Digital Europe. Значна увага приділяється цифровій освіті підприємців через програму Digital Skills and Jobs Platform, яка формує єдиний простір доступу до цифрового навчання, сертифікацій та курсів. Малі підприємства також можуть отримувати фінансування на впровадження ERP-систем, CRM-рішень, хмарних сервісів, що значно підвищують ефективність [10].

Важливою є підтримка в галузі кібербезпеки, яка реалізується через фінансування навчальних програм, сертифікацію ІТ-систем та підтримку інноваційних розробок у сфері захисту даних. Для інтеграції в єдиний цифровий ринок ЄС також працюють інструменти технічного супроводу цифровізації, які допомагають підприємствам відповідати стандартам ЄС. Програма SME Instrument, що була частиною Horizon 2020, а нині діє через EIC Accelerator, спрямована на підтримку інноваційних МСБ з високим потенціалом масштабування.

Таким чином, ЄС формує стійку інфраструктуру для цифрового розвитку бізнесу, орієнтовану на інновації, сталий розвиток та глобальну конкуренцію. Українські підприємства також мають змогу долучатися до багатьох з цих програм у рамках розширеної співпраці з ЄС. Участь у таких ініціативах відкриває нові можливості для модернізації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та виходу на нові ринки.

Цифровізація МСБ в Україні стикається з низкою системних проблем, які стримують ефективне впровадження сучасних технологій у бізнес-процеси. Однією з головних перешкод є обмежений доступ до фінансування, особливо для мікро- та малих підприємств. Через високу вартість цифрових рішень, таких як CRM або ERP-системи, частина бізнесу взагалі не розглядає цифровізацію як пріоритет. Це суттєво знижує продуктивність та конкурентоспроможність підприємств. До того ж низький рівень цифрової грамотності серед керівників та працівників МСБ ускладнює ефективне використання навіть тих інструментів, які вже впроваджені.

Ще одна важлива проблема — нерівномірний доступ до якісної ІТ-інфраструктури. У сільських і віддалених регіонах бізнес часто стикається з низькою швидкістю інтернету або відсутністю ІТ-фахівців, що обмежує можливості для цифрового прориву. Водночас, попит на цифрові продукти серед бізнес-клієнтів (B2B) залишається обмеженим — багато контрагентів все ще працюють «по-старому», уникаючи електронних договорів чи онлайн-платежів. Це знижує мотивацію МСБ до інвестування в цифровізацію.

Нерідко спостерігається і відсутність довіри до цифрових сервісів, зокрема через побоювання витоку даних, кіберзагроз або ненадійності ІТ-систем. Такий рівень недовіри часто обумовлений недостатньою обізнаністю у сфері кібербезпеки. Також проблема полягає в фрагментарності державної підтримки цифровізації — окремі програми існують, але вони не є системними або сталими. Через складність процедур доступу до грантів або інформаційну непрозорість значна частина МСБ не може скористатися такими можливостями.

Ще один критичний аспект — відсутність інтеграції цифрових інструментів МСБ у європейські платформи та стандарти. Це створює бар'єри для виходу на внутрішній ринок ЄС, де цифрова сумісність і уніфікованість рішень є стандартною вимогою. Підприємства, які не дотримуються цих вимог, втрачають можливість масштабування та міжнародної співпраці. У сукупності всі ці чинники формують цифровий

розрив між українським МСБ і європейським бізнес-середовищем. Більшість згаданих проблем (див Таблицю 3) потребує не лише точкових рішень, а системного підходу на рівні державної політики. Зокрема, важливо розширювати фінансові інструменти, підтримувати цифрову освіту підприємців, розвивати регіональну інфраструктуру, а також впроваджувати національні програми сертифікації IT-рішень.

Таблиця 3

Проблемні аспекти цифровізації малого та середнього бізнесу в Україні

Проблемний аспект	Опис	Наслідки для МСБ
Обмежений доступ до фінансування	Високі відсоткові ставки, обмежені можливості інвестицій у IT-рішення	Уповільнення впровадження цифрових технологій
Низький рівень цифрової грамотності	Брак знань у керівників і працівників щодо використання цифрових інструментів	Неефективне або поверхневе впровадження цифрових систем
Висока вартість цифрових рішень	CRM, ERP, кібербезпека — часто недоступні для мікробізнесу через високу ціну	Відсутність автоматизації бізнес-процесів
Недостатня IT-інфраструктура	Проблеми з інтернетом у сільській місцевості, відсутність локальних технічних фахівців	Нерівномірний розвиток цифровізації в регіонах
Низький попит на цифрові продукти в B2B-сегменті	Багато контрагентів не працюють через електронні платформи або не визнають електронні документи	Обмежене використання цифрових каналів у діловій взаємодії
Відсутність довіри до цифрових рішень	Побоювання кіберзагроз, витоку даних, шахрайства	Опір змінам і консерватизм у веденні бізнесу
Фрагментарна державна підтримка	Нерегулярні програми цифровізації, складний доступ до грантів	Низький рівень участі МСБ у державних ініціативах
Відсутність адаптації до європейських стандартів	Часто цифрові рішення не інтегруються у міжнародні цифрові платформи	Перешкоди для виходу МСБ на ринок ЄС

Таким чином, подолання бар'єрів цифровізації МСБ є необхідною умовою для економічного зростання, інноваційної активності та адаптації до стандартів ЄС. Лише системна й довгострокова підтримка з боку держави та донорських програм дозволить МСБ не лише виживати, а й розвиватися в цифрову епоху.

Висновки. Цифровізація малого та середнього бізнесу в Україні є важливою передумовою підвищення його конкурентоспроможності,

інноваційності та здатності до інтеграції у внутрішній ринок Європейського Союзу. Вона вже не є лише технічним трендом, а виступає як інституційна основа оновленого економічного механізму підтримки МСБ. В умовах євроінтеграції цифровізація набуває системного значення, оскільки відповідає вимогам ЄС щодо прозорості, ефективності та взаємодії бізнесу з державою. Розвинена цифрова інфраструктура та інтегровані цифрові сервіси є інструментами прискореного розвитку малого бізнесу. Водночас, дослідження засвідчує, що процес цифровізації в Україні залишається нерівномірним та фрагментарним. Попри високий рівень базової цифрової доступності, впровадження складних цифрових рішень залишається низьким. Основними бар'єрами залишаються обмежене фінансування, недостатня цифрова грамотність підприємців та слабка державна підтримка. Проблеми також пов'язані з недовірою до цифрових сервісів, відсутністю стандартів та невідповідністю рішень вимогам європейського ринку.

Цифрові інструменти покращують якість обслуговування, пришвидшують процеси ухвалення рішень, знижують транзакційні витрати та формують прозоре середовище для бізнесу. Саме тому цифровізація має бути закріплена на інституційному рівні як обов'язкова складова економічної політики. Європейські програми (Digital Europe, COSME, Horizon Europe, EU4Digital) надають реальні можливості для підтримки цифрового розвитку українських підприємств. Таким чином, цифровізація МСБ — це не лише вимога часу, а й стратегічний ресурс для економічного зростання, модернізації бізнесу та адаптації до європейських стандартів. Її інституційне закріплення сприятиме формуванню стійкої економіки, здатної протистояти викликам глобалізації та трансформаційного тиску.

Список використаних джерел

1. Кишакевич Б.Ю., Демедюк Б.Т., Сисюк В.І. Економічні інструменти підтримки та стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва в умовах європейської інтеграції. Здобутки економіки:

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15314246>

2. Гавалко П. Виклики інтеграції соціальних послуг в медичну реабілітацію в Україні. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA». 2025. (February 28; Bern, Switzerland). 65–67.
<https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2496>
3. Kádárová J., Lachvajderová L., Sukopová D. Impact of Digitalization on SME Performance of the EU27: Panel Data Analysis. Sustainability. 2023. 15(13). 9973. <https://doi.org/10.3390/su15139973>
4. Teplická K., Hurná S. New Approach of Costs of Quality According their Trend of During Long Period in Industrial Enterprises in SMEs. Management Systems in Production Engineering. 2021. 29. 20–26.
5. Brodny J., Tutak M. Digitalization of Small and Medium-Sized Enterprises and Economic Growth: Evidence for the EU-27 Countries. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity. 2022. 8(2). 67. <https://doi.org/10.3390/joitmc8020067>
6. Кишакевич Б.Ю., Кубай Р.Ю., Мажаров Д.В. Ефективність діяльності банків: економічна сутність та методи оцінювання. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: економіка і менеджмент. 2016. 22. 200–204.
7. Chatzistamoulou N., Tyllianakis E. Commitment of European SMEs to resource efficiency actions to achieve sustainability transition. A feasible reality or an elusive goal? Journal of Environmental Management. 2022. 321. 115937.
8. Pérez-Martínez J., Hernandez-Gil F., San Miguel G. Analysing associations between digitalization and the accomplishment of the sustainable development goals. Science of the Total Environment. 2023. 857. 159700.
9. Dutta G., Kumar R., Sindhwani R., et al. Digitalization priorities of quality control processes for SMEs: a conceptual study in perspective of Industry 4.0

adoption. Journal of Intelligent Manufacturing. 2021. 32. 1679–1698.

<https://doi.org/10.1007/s10845-021-01783-2>

10. Añón Higón D., Bonvin D. Digitalization and trade participation of SMEs. Small Business Economics. 2024. 62. 857–877.

<https://doi.org/10.1007/s11187-023-00799-7>

11. Marcysiak A., Pleskacz Ż. Determinants of digitization in SMEs. Entrepreneurship and Sustainability Issues. 2021. 9(1). 300–318.
[http://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1\(18\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1(18))

12. Franco M., Godinho L., Rodrigues M. Exploring the influence of digital entrepreneurship on SME digitalization and management. Small Enterprise Research. 2021. 28(3). 269–292.

<https://doi.org/10.1080/13215906.2021.1938651>